

70 LAT KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

Należy uznać, że początki komunikacji miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim sięgają drugiej połowy XIX wieku, kiedy to w 1862 r. uruchomiono stałe kursowanie omnibusu między Śródmieściem a dworcem Kolei Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej.

Po uruchomieniu w 1902 r. kolejki wąskotorowej do Sulejowa zaprojektowano połączenie obu dworców kolejowych za pomocą linii tramwajowej. Linia miała przebiegać dzisiejszymi ulicami: Sulejowską, Ślaską, Żeromskiego, al. 3 Maja, pl. Kościuszki, Słowackiego, Polskiej Organizacji Wojskowej do Dworca PKP i dalej Polskiej Organizacji Wojskowej, Wojska Polskiego aż do pętli na Szczekanicy. Projekt ten nie został zrealizowany, głównie z powodów finansowych.

W 1937 r. istniały plany przedłużenia kolejki wąskotorowej do Śródmieścia lub nawet zastąpienie jej linią tramwajową. Pętla takiej linii miała zostać umieszczona na placu Czarnieckiego, na placu Niepodległości lub na placu Zamkowym. Wybuch II Wojny Światowej przeszkodził w realizacji także tego planu.

W 1948 r. uruchomiono komunikację miejską na dwóch trasach: 1 Dworzec PKP - Bugaj (uruchomiona 3 czerwca 1948 r.) i 2 Szczekanica - Bugaj (uruchomiona ok. 20 czerwca 1948 r.). Tabor składał się z 2 krytych plandekami ciężarówek. Po kilku miesiącach komunikacja ta upadła, m.in. z powodu braku starań władz miasta o zakup autobusów. Kolejną próbę uruchomienia komunikacji miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim podjęto w 1950 r. Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej zakupiło od MPK Częstochowa kilka zdezelowanych autobusów. Były one jednak w tak złym stanie technicznym, że pomimo wielu starań mechaników nigdy nie wyjechały na miasto.

Lata 1956-1976

1 maja 1956 r. próba uruchomienia komunikacji miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim wreszcie się powiodła. Tego dnia 6 autobusów marki Star należących do Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego działającego w strukturach Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej wyjechało na 2 linie: 1 Wojska Polskiego - Bugaj i 2 HSO „KARA” - Roosevelta. Długość tras obu linii wynosiła 13 km. W 1959 r. tabor MZK liczył 17 autobusów marek Star oraz San. Autobusy kursowały na trzech liniach, oprócz linii 1 i 2 funkcjonowała także linia 3 z ul. Słowackiego do ul. Wolborskiej.

W 1966 r. w ramach piotrkowskiej komunikacji miejskiej funkcjonowało pięć linii autobusowych. Najmniejsze znaczenie w obsłudze miasta miała linia 5 kursująca do Gomulina i Bujen, na której wykonywanych było kilka kursów dziennie. Na pozostałych liniach kursowały po 2-3 autobusy z częstotliwością od 20 do 30 minut. Wg materiałów prasowych, w 1966 r. autobusy MZK przejechały 1 462 tys. wozokm i przewiozły 11 065 tys. pasażerów.

Rok później funkcjonowała już linia 6, na której w ramach eksperymentu w godzinach szczytu (od poniedziałku do piątku w godz. 5-8 i 13-16, a w soboty w godz. 11-14) kursowały 3 autobusy. W pozostałych godzinach na linii 6 obowiązywała częstotliwość 20-minutowa.

W 1968 r. rozpoczęła się budowa nowej zajezdni autobusowej przy ul. Krakowskie Przedmieście.

Od 2 maja 1970 r. na liniach: 4, 6 i 7 wprowadzono samoobsługę (bilety kasowane w kasownikach). W tym roku pojawiły się także plany zwiększenia częstotliwości kursowania linii: 1, 2 i 6 oraz uruchomienia nowych linii, z których jedna połączyłaby dworce autobusowy i kolejowy, szpitala przy ul. Roosevelta, Rakowskiej i Wojska Polskiego oraz Prezydium MRN, a dwie kolejne, o numerach 8 i 9 połączyłyby odpowiednio: FMG „Pioma” z Os. Wysoka i ul. Barlickiego (obecnie Łódzka) oraz FMG „Pioma” z ul. Rolniczą. Planowano także wydłużenie linii 1 i 6 do Wierzej. W tym samym roku do samoobsługi dołączyła linia 3.

W następnym roku (1971) udało się zrealizować większość planów, tj. wybrane kursy linii 1 i 6 wydłużono do Wierzej (na linii 1 było to 35 kursów w dni powszednie oraz 21 kursów w dni świąteczne), zwiększono częstotliwość głównych linii (1, 2 i 6) oraz uruchomiona została (od 3 listopada) linia 8 na trasie FMG „Pioma” - HSO „Kara”. Jeszcze w październiku dokonano kolejnych zmian w rozkładach jazdy linii 1 i 6 (częstotliwość linii 1 w szczycie wzrosła do 6-10 min, a poza nim do 10-12 min, natomiast na linii 6 wyniosła ona 8-10 min w szczycie i 15 min poza nim).

Trasy linii piotrkowskiej komunikacji miejskiej w 1971 r. przebiegały następująco:

Linia 1: WOJSKA POLSKIEGO „NASZA PRZYSZŁOŚĆ” - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska – **WIERZEJE**

Linia 2: HSO "KARA" - Paplińskiego - Barlickiego - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - Armii Czerwonej - Garncarska - Krakowskie Przedmieście - Jagiellońska - Reymonta – Żeromskiego - Roosevelta – **ROOSEVELTA**

Linia 3: DWORSKA (POM) - Dworska - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Żeromskiego - Śląska - Skłodowskiej-Curie - pl. Litewski - Dubois - **MESZCZE**

Linia 4: FMG "PIOMA" - Nowa - Górna - Dzielna - Narutowicza - pl. Kościuszki - Słowackiego - Dąbrowskiego - Ogrodowa - Świerczewskiego - **DWORZEC PKP** (z powrotem: Świerczewskiego - Słowackiego -)

Linia 5: DWORZEC PKP – Świerczewskiego - Słowackiego – **GOMULIN** (z powrotem: - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Roosevelta – **BUJNY**)

Linia 6: FMG "PIOMA" - Nowa - Górna – Dzielna - Narutowicza - Sienkiewicza - Piastowska - Jagiellońska - Krakowskie Przedmieście - Garncarska - Armii Czerwonej – Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - **WIERZEJE**

Linia 7: FMG "PIOMA" - Nowa - Górna – Dzielna - Narutowicza - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Dubois - Rakowska – **RAKOWSKA**

W 1972 r. zakończono budowę nowej bazy dla autobusów MZK przy ul. Krakowskie Przedmieście (mieści się ona w tym miejscu do dziś), a wg dostępnych materiałów prasowych z usług funkcjonujących wówczas ośmiu linii komunikacyjnych skorzystało ponad 11,5 mln pasażerów.

W pierwszej połowie 1973 r. uruchomiona została kolejna linia 9. Jej trasa przebiegała okrężnie z bazy MZK ulicami: Krakowskie Przedmieście, Śląską, Sulejowską, Wyzwolenia, Dubois, Wojska Polskiego, Buczka, 22 Lipca, Słowackiego, Sienkiewicza, Piastowską, al. Bieruta, Żeromskiego, Krakowskie Przedmieście. Linię obsługiwał 1 autobus zapewniając 30-minutową częstotliwość. Długość sieci piotrkowskiej komunikacji miejskiej wynosiła wówczas 70 km. W dalszym ciągu zwiększano częstotliwość kursowania poszczególnych linii (2, 6 i 7). W kolejnym roku pojawiły się plany (udało się je zrealizować w 1975 r.) przedłużenia linii 8 do ul. Gęskiej oraz uruchomienia linii przeciwbieżnej względem linii 9.

Wraz z powstaniem województwa piotrkowskiego uruchomione zostały dwie kolejne linie autobusowe: 10 do Bełchatowa i 12 do Tomaszowa Mazowieckiego. Tę drugą z nich obsługiwał MZK Tomaszów Mazowiecki. We wrześniu 1975 r. pojawiły się plany uruchomienia połączenia do Zalesic, a w październiku pasażerów piotrkowskiej komunikacji miejskiej woziły już 4 – nowoczesne, jak na tamte czasy – autobusy Autosan H9-35. Ambitne plany związane z piotrkowską komunikacją miejską dotyczyły rozwijania sieci połączeń poprzez uruchamianie nowych linii i zwiększania częstotliwości linii już funkcjonujących. Wśród nowych linii miały być uruchamiane nie tylko połączenia wewnątrzmięskie, ale też podmiejskie do: Grabicy, Milejowa, Mzurek, Niechcic, Poniatowa, Rakowa, Uszczyna, Witowa, Zalesic czy Woli Krzysztoporskiej. Do 1979 r. zwiększona miała być częstotliwość kursowania linii: 3, 7 i 8 a do 1980 r. także linii 9 i 12. Zakładano, że docelowo podstawowe linie powinny kursować co 7-8 minut, a w celu realizacji tego planu trasy powinno obsługiwać 90 autobusów. W 1976 r. po Piotrkowie Trybunalskim zaczęły kursować kolejne autobusy Autosan. W grudniu funkcjonowało 15 linii obsługiwanych przez MZK w Piotrkowie Trybunalskim oraz jedna linia obsługiwana przez tomaszowski zakład komunikacji.

Lata 1977-1990

W 1977 r. miała miejsce reorganizacja sieci linii piotrkowskiej komunikacji miejskiej. Jeszcze w kwietniu rozważany był wariant układu tzw. gwiazdkowego. Zakładał on funkcjonowanie 17 linii autobusowych (w tym nadal dwóch linii o numerze 12, jednej obsługiwanej przez MZK w Piotrkowie Trybunalskim do ul. Podole oraz drugiej obsługiwanej przez tomaszowski MZK do Tomaszowa Mazowieckiego). Główną pętlą miał być Dworzec PKP z której poszczególne linie rozjeżdżałyby się w różnych kierunkach miasta:

Linia 1 do Szczekanic;

Linia 2 do HSO „Kara”;

Linia 3 do granicy miasta przy ul. Słowackiego;

Linia 4 do Wierzej;

Linia 5 do Gomulina;

Linia 6 do FMG „Pioma”;
Linia 7 do ul. Rakowskiej;
Linia 8 do ul. Gęziej;
Linia 10 do Belchatowa;
Linia 11 do ul. Granicznej;
Linia 12 do ul. Podole;
Linia 13 do ul. Wolborskiej;
Linia 14 do ul. Roosevelta (Kolejowej);
Linia 15 do Bujen;
Linia 16 do ul. Rolniczej.

Ponadto linie 9 i 17 miały być przeciwbieżnymi liniami okrężnymi łączącymi zajezdnię MZK z os. Wyzwolenia, ul. Wojska Polskiego, rejonem późniejszego os. XXXV-lecia PRL oraz ul. Sienkiewicza.

Ostatecznie odstępiono od systemu przesiadkowego i z dniem 10 maja wprowadzono nowy układ linii komunikacji miejskiej oparty na funkcjonowaniu 15 linii autobusowych. Uporządkowano w nim kwestię linii 12 (z tym numerem pozostawiono połączenie obsługiwane przez MZK Tomaszów Mazowiecki). W dniu 10 lipca 1977 r. weszła w życie korekta układu tras, który w latach późniejszych modyfikowany był na skutek dynamicznego rozwoju miasta. Trasy linii piotrkowskiej komunikacji miejskiej po lipcowej korekcie przebiegały następująco:

Linia 1: SZCZEKANICA - Wojska Polskiego – Świerczewskiego – Słowackiego – pl. Kościuszki – Narutowicza – Częstochowska – Górna – Nowa – **FMG „PIOMA”**

Linia 2: HSO "KARA" - Paplińskiego - Wysoka - Łódzka - Wojska Polskiego – Toruńska (z powrotem: Stronczyńskiego) – pl. Kościuszki – al. Bieruta - Roosevelta - **ROOSEVELTA**

Linia 3: WOLBORSKA - Wolborska - pl. Litewski - Wojska Polskiego - Toruńska - pl. Kościuszki (z powrotem: - pl. Kościuszki - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego -) - Narutowicza - Osiedlowa - Żelazna - Roosevelta - **GRANICZNA**

Linia 4: FMG "PIOMA" - Nowa - Górna - Dzielna - Narutowicza - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - **DWORZEC PKP**

Linia 5: WOJSKA POLSKIEGO (Koszarowa) - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - Koszarowa – Belzacka - Osiedlowa - Żelazna - Roosevelta - **BUJNY**

Linia 6: FMG "PIOMA" - Nowa – Osiedlowa - Narutowicza - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Nadrowy - Krakowskie Przedmieście - Garncarska - Armii Czerwonej - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 7: SZCZEKANICA - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Rakowska – **RAKOWSKA**

Zmiana trasy od 10.09.1978 r.

SZCZEKANICA - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 8: FMG "PIOMA" - Nowa - Górna - Osiedlowa - Słowackiego – Świerczewskiego – Wojska Polskiego - Łódzka - Wysoka - Paplińskiego - Łódzka – **GĘSIA**

W 1978 r. linia kursowała już do ul. Nowowiejskiej

Linia 9: MZK - Krakowskie Przedmieście - Żeromskiego - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - **SŁOWACKIEGO (Dworska)**

Linia 10: DWORZEC PKP - Świerczewskiego - Słowackiego - Majków Duży - Rokszyce - Dąbrówka - Gomulin - Woźniki - Mzurki - Huta - Wielopole - Helenów - Dobrzelów - **BEŁCHATÓW**: Armii Czerwonej - pl. Wolności - Kwiatowa - 1 Maja - 9 Maja - Wojska Polskiego - Zamoście - Mostowa - pl. Bieruta - **BEŁCHATÓW (GROCHOLICE)**

Linia 11: ROLNICZA - Rolnicza - Spacerowa - Armii Czerwonej - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - Armii Czerwonej - Garncarska - Krakowskie Przedmieście - Jagiellońska - Piastowska - Sienkiewicza - Narutowicza - Częstochowska - Górna - Nowa - **FMG "PIOMA"**

Linia 12: DWORZEC PKP - Świerczewskiego - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) - pl. Litewski - Wolborska - Meszcze - Prosenie - Polichno - Wolbórz - Studzianki - Jadwigów - Kolonia Zawada - **TOMASZÓW MAZOWIECKI**: al. Wojska Polskiego - pl. Kościuszki - **TOMASZÓW MAZOWIECKI (PL. KOŚCIUSZKI)**

Linia 13: DWORZEC PKP - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 14: HSO "KARA" - Paplińskiego - Wysoka - Łódzka - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Skłodowskiej-Curie - Sulejowska - Wierzeje - **WIERZEJE**

Trasa po zmianie w 1979 r.:

HSO "KARA" - Paplińskiego - Wysoka - al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 15: ZALESICE - Podole - Małopolska - Kujawska - Zalesicka - Przedborska - Żeromskiego - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Majków Duży - Roksyce - Dąbrówka - **GOMULIN**

Linia 16: RAKOWSKA (SZPITAL WOJEWÓDZKI) - Rakowska - Wolborska - pl. Litewski - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska - Wyzwolenia - Wolborska - Rakowska - **RAKOWSKA (SZPITAL WOJEWÓDZKI)** Linia uruchomiona 10.09.1978 r.

Częstotliwości kursowania poszczególnych linii w dni robocze w 1977 r. przedstawiały się następująco:

Linia 1: 22 minuty

Linia 2: 11 minut

Linia 3: 25 minut

Linia 4: 24 minuty

Linia 5: 60 minut

Linia 6: 18 minut

Linia 7: 20 minut

Linia 8: 19 minut

Linia 9: 16 minut

Linia 11: 16 minut

Linia 13: 18 minut

Linia 14: 14 minut

Linia 15: 50 minut

W 1979 r. w dniu powszednim, w godzinach szczytowych i pozaszczytowych, częstotliwości kursowania poszczególnych linii wynosiły:

Linia 1: godziny szczytowe: 17 minut, godziny pozaszczytowe: 25 minut

Linia 2: godziny szczytowe: 17 minut, godziny pozaszczytowe: 25 minut

Linia 3: godziny szczytowe: 17 minut, godziny pozaszczytowe: 25 minut

Linia 4: godziny szczytowe: 30 minut

Linia 5: godziny szczytowe: 60 minut

Linia 6: godziny szczytowe: 17 minut, godziny pozaszczytowe: 25 minut

Linia 7: godziny szczytowe: 30 minut, godziny pozaszczytowe: 30 minut

Linia 8: godziny szczytowe: 13 minut, godziny pozaszczytowe: 25 minut

Linia 9: godziny szczytowe: 17 minut, godziny pozaszczytowe: 25 minut

Linia 10: godziny szczytowe: 120 minut

Linia 11: godziny szczytowe: 15 minut, godziny pozaszczytowe: 30 minut

Linia 12: godziny szczytowe: 60 minut, godziny pozaszczytowe: 60 minut

Linia 13: godziny szczytowe: 13 minut, godziny pozaszczytowe: 20 minut

Linia 14: godziny szczytowe: 14 minut, godziny pozaszczytowe: 21 minut

Linia 15: godziny szczytowe: 40 minut, godziny pozaszczytowe: 40 minut

Linia 16: godziny szczytowe: 15 minut, godziny pozaszczytowe: 30 minut

1 października 1977 r. decyzją Wojewody Piotrkowskiego powstało Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim. W jego skład weszły Miejski Zakład Komunikacji Piotrkowskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Piotrkowie Trybunalskim (od 1 października 1977 r.) oraz Zakład Komunikacji Miejskiej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Tomaszowie Mazowieckim z Oddziałem w Opocznie i Zakład Komunikacji Miejskiej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Radomsku (od 1 stycznia 1978 roku). W nowoutworzonym przedsiębiorstwie działały 3 zakłady: Zakład Komunikacji Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim oraz Oddział Komunikacji Miejskiej w Tomaszowie Mazowieckim z Placówką w Opocznie i Oddział Komunikacji Miejskiej w Radomsku.

W 1978 r. piotrkowska prasa donosiła, że powstałe rok wcześniej Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej (WPKM) posiadało 136 autobusów i obsługiwało 38 linii o łącznej długości 368 km (w miastach przypadało 239 km). W Piotrkowie Trybunalskim funkcjonowało 15 linii autobusowych, z czego ZKM w Piotrkowie Trybunalskim obsługiwał 14 linii o łącznej długości 122 km (94 km w granicach miasta), angażując do ich obsługi 48 pojazdów. Na podstawie materiałów prasowych można było się także dowiedzieć, że codzienne zużycie oleju napędowego wynosiło 3 300 litrów, średni dzienny przebieg autobusu 221 km, a dzienny przebieg wszystkich autobusów na liniach wynosił 8 000 km. Linie w Piotrkowie Trybunalskim kursowały z częstotliwością od 7 do 60 minut. Najdłuższą linią była podmiejska 10 (Piotrków Trybunalski - Belchatów-Grocholice) o długości 31 km, tuż za nią uplasowała się linia 15 z Zalesic do Gomulina (16,5 km), z kolei najkrótszą - miejska 4 (z FMG „Pioma” - do Dworca PKP) - 3,4 km.

Od 10 września 1978 r. sieć piotrkowskiej komunikacji miejskiej powiększyła się o nową linię 16, kursującą okólnie na trasie Rakowska - Rakowska. Linia ta kursowała codziennie w godzinach 5:35 - 22:05 co 30 minut, a dodatkowo w niedziele i święta w godzinach 12-17 co 15 minut. W związku z uruchomieniem linii 16, zmieniono trasę linii 7 i zamiast do Rakowskiej skierowano ją ul. Wyzwolenia i Sulejowską do Wierzej.

W 1979 r. w związku z przebudową lub budową nowych ulic (głównie ze względu na odbywające się w Piotrkowie Trybunalskim uroczystości Centralnych Dożynek), powstania osiedla XXXV-lecia PRL zmieniono trasy wielu linii. W kwietniu w taborze piotrkowskiego ZKM pojawiły się pierwsze Jelcze PR110U.

W 1980 r. piotrkowski zakład WPKM wzbogacił się o kolejne Jelcze PR110U (w kwietniu było ich już 12 sztuk). Ponadto modyfikowane były trasy kolejnych linii, już 13 stycznia linie 7 i 13 połączono w jedną o numerze 7, kursowała linia 3 bis na trasie z FADOMu do ul. Rakowskiej (w późniejszym okresie oznaczenie linii zmieniono na 4), a od 1 kwietnia zmieniono trasy linii 9 i 15, kierując je przebudowaną ul. 22 Lipca (ulicę połączono z ul. Wojska polskiego i Łódzką), ul. Wojska Polskiego i Świerczewskiego (zrezygnowano z przejazdu ul. Słowackiego przez przejazd kolejowy), a linię 15 dodatkowo poprowadzono ul. Kostromską i wybudowaną z okazji dożynek al. XXXV-lecia PRL (obecnie al. Sikorskiego). Od 1 maja na skutek prac drogowych w al. Kopernika zmieniona została także trasa linii 6 - trasa objazdowa została utrzymana jako stała i przetrwała aż do gruntownej zmiany układu sieci komunikacji miejskiej, czyli do połowy 1987 r. Piotrkowska prasa donosiła, że w 1980 r. średni dzienny przebieg autobusu komunikacji miejskiej wynosił 320-330 km, a do obsługi linii angażowanych było 40 pojazdów.

W 1981 r. WPKM w Piotrkowie Trybunalskim wzbogaciło się o kolejnych 25 autobusów Autosan H9-35, które zostały rozdysponowane pomiędzy zakłady w Piotrkowie Trybunalskim, Tomaszowie Mazowieckim i Radomsku. Jak już wcześniej zasygnalizowano, początek lat 80 ubiegłego wieku to okres rozwoju piotrkowskiej komunikacji miejskiej, w 1982 r. uruchomione zostało szczytowe połączenie oznaczone jako 9/7 (synteza tras linii 7 i 9 funkcjonująca na trasie POM - Wierzeje), które od 15 grudnia przekształciło się w linię 19 (stając się połączeniem całodziennym). Wcześniej, bo w dniu 22 listopada uruchomiono funkcjonującą w dni powszednie w godzinach szczytu linię 18 na trasie Gęsia - Lotnisko. W 1982 r. autobusy WPKM przewiozły 56,5 mln pasażerów. W 1983 r. w Piotrkowie Trybunalskim pojawiły się kolejne Jelcze PR110 (styczeń) oraz pierwsze 3 przegubowe autobusy Ikarus 280. W sumie do 1990 roku WPKM Piotrków Trybunalski przydzielono 57 Ikarusów 280 oraz 10 Ikarusów 260. W 1983 r. tabor WPKM w Piotrkowie Trybunalskim liczył 200 autobusów, z czego 81 posiadał Zakład Komunikacji Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim (73 wielkopojemne i 8 średniopojemnych), 63 - ZKM w Tomaszowie Mazowieckim (12 wielkopojemnych i 51 średniopojemnych), ZKM w Radomsku - 39 średniopojemnych, ZKM w Opocznie - 16 średniopojemnych i ZKM w Belchatowie - 8 wielkopojemnych. Na przełomie października i listopada przyjechało do Piotrkowa kolejnych 15 Ikarusów (autobusów tej marki było już 28 sztuk).

1 lutego 1983 r. uruchomiona została stała, codzienna linia 17 kursująca na trasie Nowowiejska - Sulejów (Podklasztorze), obsługiwana jednym autobusem z częstotliwością kursów wynoszącą 120 minut. W tym czasie WPKM obsługiwało 53 linie, na

których w dniu powszednim wykonywane były 2 132 kursy, a w dni wolne - 1 162 kursy. Na trasy wyjeżdżało 131 autobusów. Jeszcze w I kwartale 1983 r. uruchomione zostały linie: 20 i 21 (obie do Sulejowa) oraz 22 (do Bełchatowa - zastępując linię 10). Imponująco przedstawiała się oferta sezonowa piotrkowskiej komunikacji miejskiej, linie 17 i 21 kursowały do Sulejowa co 15 minut każda. Już w lipcu Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim obsługiwało 62 linie autobusowe o łącznej długości 530 km. Od 1 września z ulic miasta zniknęły autobusy średniopojemne, czyli Autosany. W związku z tym przeorganizowano funkcjonowanie linii 11 i 13, zwiększając częstotliwość kursowania pierwszej z nich, a drugą likwidując (na wniosek pasażerów została ona niebawem uruchomiona powtórnie). Także od 1 września uruchomiona została kolejna linia o numerze 25 na trasie WPKM - Tuszynek, a do obsługi linii 22 skierowano dodatkowy autobus (linia 15 przestała kursować do Gomulina, wszystkie kursy skrócone zostały do POM). Na początku 1984 r. WPKM posiadało 195 autobusów, spośród których ok. 170 obsługiwało 70 linii. 10 kwietnia 1984 r. uruchomiona została linia autobusowa 26 na trasie Szpital Miejski - Wronia. W tym roku zawieszono uruchomioną w 1983 r. linię nocną. Funkcją linii sezonowej do Sulejowa zaczęła pełnić linia 10 (autobusy odjeżdżały z ul. Kostromskiej z parkingu przy salonie Unitra). W połowie września definitywnie zlikwidowano linię 13, a linia 11 uzyskała status linii okrężnej. Za przeciążone uchodziły miejskie linie 9 i 11 oraz kursujące do Sulejowa: 17, 20 i 21. W 1984 r. w Piotrkowie Trybunalskim funkcjonowały 23 linie autobusowe o łącznej długości 334,6 km, a tabor ZKM liczył 77 autobusów. Na koniec 1984 r. stan taboru WPKM zwiększył się do 206 pojazdów, a obsługiwanych 70 linii miało łączną długość 824 km. Autobusy WPKM przewiozły w tym czasie 64,5 mln pasażerów. W 1984 r. wg informacji prasowych, planowano także uruchomić linię 23 na trasie FMG „Pioma” - Mieszce. Planowano, że długość trasy wyniesie 7,2 km, na linii wykonywanych będzie 19 kursów dziennie, a liczba wozokm do wykonania w okresie 01.05.1984 r. - 31.12.1984 r. wyniesie 32 832. Kwestia uruchomienia tej linii powróciła także w materiałach prasowych z 1985 r. (miała zacząć funkcjonować wraz z wejściem w życie nowego rozkładu jazdy od 1 czerwca). Poza Informatorem Turystycznym Województwa Piotrkowskiego oraz Tygodnikiem Piotrkowskim nie natrafiono na materiały potwierdzające, że linia ta powstała. W rozkładzie jazdy obowiązującym w okresie 1985/1986 zlikwidowano tzw. bisy na liniach 4, 5 i 6 zastępując je całodziennymi brygadami włączonymi w rozkład jazdy linii. Ponadto linie 1 i 18 stały się liniami całodziennymi, a linia 19 zaczęła kursować także w wolne soboty, niedziele i święta. Ponadto uruchomiona została okrężna linia 13 kursująca na trasie Gęsia - Gęsia (ul. Łódzka, Sadowa, Wojska Polskiego, Kostromska, Żarskiego, Górna, Narutowicza, pl. Kościuszki, Słowackiego, Świerczewskiego, Wojska Polskiego, al. 22 Lipca, Łódzka). W sezonie letnim do Sulejowa uruchomiona została linia 10 oraz dodatkowe kursy na liniach: 17, 20 i 21.

Przedział godzin funkcjonowania poszczególnych linii wraz z częstotliwościami kursowania w rozkładzie jazdy z 1985 r. przedstawiał się następująco:

Linia 1: dni robocze: 6:00 - 22:00 co 60 minut, wolne soboty, niedziele i święta: linia nie kursowała

Linia 2: dni robocze: 5:00 - 22:30 co 30 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:00 - 22:30 co 30 minut

Linia 3: dni robocze: 5:40 - 22:30 co 60 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:40 - 22:30 co 60 minut

Linia 4: dni robocze: 5:20 - 22:45 co 40 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:20 - 22:13 co 80 minut

Linia 5: dni robocze: 4:50 - 22:40 co 90 minut, wolne soboty: 4:50 - 22:40 co 90 minut

Linia 6: dni robocze: 4:55 - 22:30 co 30 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:25 - 22:30 co 60 minut

Linia 7: dni robocze: 5:20 - 22:40 co 30 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:20 - 22:40 co 60 minut

Linia 8: dni robocze: 5:00 - 22:35 co 25 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 6:05 - 22:35 co 25 minut

Linia 9: dni robocze: 4:30 - 22:10 co 20 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:00 - 22:10 co 30 minut

Linia 9bis: dni robocze: 5:00 - 20:10 co 60 minut, wolne soboty, niedziele i święta – linia nie kursowała

Linia 10: dni robocze: linia nie kursowała, wolne soboty, niedziele i święta: 8:00 - 15:00 co 130 minut

Linia 11: dni robocze: 5:00 - 22:30 co 43 minuty, wolne soboty, niedziele i święta: 5:30 - 22:30 co 70 minut

Linia 12: dni robocze: 4:40 - 22:30 co 75 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:50 - 20:45 co 90 minut

Linia 13: dni robocze: 5:20 - 22:40 co 40 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:20 - 22:40 co 40 minut

Linia 14: dni robocze: 5:00 - 22:30 co 30 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 6:05 - 22:05 co 65 minut

Linia 15: dni robocze: 5:25 - 22:35 co 45 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:25 - 22:35 co 80 minut

Linia 16: dni robocze: 5:00 - 22:30 co 40 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:00 - 22:30 co 40 minut

Linia 17: dni robocze: 5:20 - 22:10 co 120 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:20 - 22:10 co 120 minut
Linia 18: dni robocze: 5:15 - 16:30 co 60 minut, wolne soboty, niedziele i święta: linia nie kursowała
Linia 19: dni robocze: 4:50 - 22:40 co 20 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:30 - 22:40 co 30 minut
Linia 20: dni robocze: 4:20 - 22:05 co 120 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 4:20 - 22:05 co 120 minut
Linia 21: dni robocze: 5:00 - 22:05 co 120 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:00 - 22:05 co 120 minut
Linia 21bis: dni robocze: 4:50 - 8:00 co 60 minut, wolne soboty, niedziele i święta: linia nie kursowała
Linia 22: dni robocze: 4:35 - 21:30 co 70 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 4:35 - 21:30 co 70 minut
Linia 22bis: dni robocze: 4:40 - 20:45 co 240 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 4:40 - 20:45 co 240 minut
Linia 25: dni robocze: 5:40 - 22:30 co 100 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:40 - 22:30 co 100 minut
Linia 26: dni robocze: 5:15 - 22:35 co 30 minut, wolne soboty, niedziele i święta: 5:15 - 22:35 co 60 minut

W 1986 r. Dyrektor WPKM wydał zarządzenie, by linie 9 i 19 obsługiwane były wyłącznie przez autobusy wielkopojemne (przegubowe). Dodatkowo kursy na liniach: 9, 19 i 26 miały być bisowane. ZKM w Piotrkowie Trybunalskim w inwentarzu posiadał 41 szt. Ikarusów serii 280, 10 szt. Ikarusów 260, 13 szt. Jelczy PR110 i już 5 szt. Jelczy M11. Na wniosek pasażerów jedną z brygad kursującej do szpitala w Tuszynie linii 25 przemianowano na pospieszną (poza terenem miasta autobusy zatrzymywały się na wybranych przystankach). W lutym 1986 r. uruchomiono pospieszną linię autobusową P kursującą na trasie Wronia - Wierzeje (linia funkcjonowała niespełna pół roku). Po wybudowaniu przez mieszkańców w ramach czynu społecznego pętli przy ul. Moryca wydłużono do niej linię 18. Snuto także plany, że w rozwijającym się mieście, w 2000 r. do jego obsługi niezbędnych będzie 200 autobusów (w tym 112 przegubowych).

We wprowadzonej w 1986 r. zmianie rozkładu jazdy, dokonano korekty tras 3 linii autobusowych (linię 2 poprowadzono przez ul. Wyzwolenia, odwrócono przebieg linii 13 i wydłużono ją do ul. Nowowiejskiej, a linię 18 skierowano do FMG „Pioma”). Do obsługi linii ZKM w Piotrkowie Trybunalskim angażował 39 autobusów (jedna z brygad linii 12 i wspomagająca ją linia 24 obsługiwane były przez zakład w Tomaszowie Mazowieckim), a liczba kursów w dniu powszednim wynosiła 1 009. Częstotliwość kursów na liniach miejskich wahała się od 20 do 70 minut, przy czym tymi najwyższymi wartościami charakteryzowały się tylko linie 9 i 19.

Trasy linii piotrkowskiej komunikacji miejskiej w drugiej połowie 1986 r. przebiegały następująco:

Linia 1: SZCZEKANICA - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - Narutowicza - al. 22 Lipca - Żarskiego (z powrotem: - Żarskiego - Górna - Częstochowska - Narutowicza -) - **FMG „PIOMA”** (wybrane kursy: 18 Stycznia - **FADOM**)

Linia 2: HSO "KARA" - Paplińskiego - Wysoka - al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - al. Kopernika - al. Bieruta - Roosevelta - Przemysłowa - **LOTNISKO** (jeden kurs wieczorem ul. Przemysłową do MORZYCY)

Linia 3: WOLBORSKA - Wolborska - pl. Litewski - Wojska Polskiego - Toruńska - pl. Kościuszki (z powrotem: - pl. Kościuszki - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego -) - Narutowicza - al. 22 Lipca - Żelazna (z powrotem: Żelazna - Górna - Częstochowska - Narutowicza -) - Roosevelta - **BUJNY**

Linia 4: (wybrane kursy: FADOM - 18 Stycznia - Żarskiego) **FMG "PIOMA"** - Żarskiego - Kostromska - Słowackiego - al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) - Armii Czerwonej - Sulejowska - Wyzwolenia - Wolborska - Rakowska - **RAKOWSKA (SZPITAL WOJEWÓDZKI)** (wybrane kursy: Rakowska - **RAKÓW**)

Linia 5: SZPITAL MIEJSKI - Roosevelta - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego - al. 22 Lipca - Słowackiego - Kostromska - Żarskiego - Żelazna - Roosevelta - **BUJNY**

Linia 6: FMG "PIOMA" - Żarskiego - Górna - Częstochowska - Narutowicza (z powrotem: - Narutowicza - al. 22 lipca - Żarskiego -) - pl. Kościuszki - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska - pl. Kościuszki -) - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 7: SZCZEKANICA - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 8: (wybrane kursy: **FADOM** – 18 Stycznia – Żarskiego) **FMG "PIOMA"** - Żarskiego - Górna - Częstochowska - Narutowicza (z powrotem: - Narutowicza – al. 22 lipca - Żarskiego -) - pl. Kościuszki - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska - pl. Kościuszki -) – al. 22 Lipca - Wysoka - Paplińskiego - Łódzka (z powrotem: - Łódzka - al. 22 Lipca -) - Nowowiejska – **NOWOWIEJSKA**

Linia 9: WPKM - Krakowskie Przedmieście - Żeromskiego - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego – al. 22 Lipca - Słowackiego - Dworska - Al. Sikorskiego - **AL. SIKORSKIEGO**

Linia 11: (wybrane kursy: **FADOM** - 18 Stycznia - Żarskiego -) **FMG „PIOMA”** - Żarskiego - Kostromska - Słowackiego - al. 22 Lipca - Górna - Częstochowska - Narutowicza - Sienkiewicza - Piastowska - al. Bieruta - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska - Wyzwolenia - Wolborska - pl. Litewski - Wojska Polskiego - Armii Czerwonej - Spacerowa - Rolnicza - **ROLNICZA** - Rolnicza - Mickiewicza - Partyzantów - Spacerowa - Armii Czerwonej - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - Śląska - Żeromskiego - al. Bieruta - Piastowska - Sienkiewicza - Narutowicza – al. 22 Lipca - Słowackiego - Kostromska - Żarskiego - **FMG "PIOMA"** (wybrane kursy: – Żarskiego – 18 Stycznia - **FADOM**)

Linia 12: DWORZEC PKP - Świerczewskiego - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) - pl. Litewski - Wolborska - Meszcze - Prosenie - Polichno - Wolbórz - Studzianki - Jadwigów - Kolonia Zawada - TOMASZÓW MAZOWIECKI: al. Wojska Polskiego - pl. Kościuszki - al. Wyzwolenia - Warszawska - 18 Stycznia - Zubrzyckiego - Dworcowa - **TOMASZÓW MAZOWIECKI (DWORZEC PKP)**

Linia 13: NOWOWIEJSKA - Łódzka - al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - Narutowicza – al. 22 Lipca - Żarskiego – Kostromska - Wojska Polskiego – Sadowa - Łódzka – **NOWOWIEJSKA**

Linia 14: HSO "KARA" - Paplińskiego - Wysoka – al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 15: ZALESICE - Podole - Małopolska - Kujawska - Zalesicka - Przedborska - Żeromskiego - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego – Świerczewskiego - Wojska Polskiego – al. 22 Lipca - al. Sikorskiego - Dworska - **POM**

Linia 16: RAKOWSKA (SZPITAL WOJEWÓDZKI) - Rakowska - Wolborska - pl. Litewski - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska - Wyzwolenia - Wolborska - Rakowska - **RAKOWSKA (SZPITAL WOJEWÓDZKI)**

Linia 17: NOWOWIEJSKA - Nowowiejska - Łódzka – al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) - Armii Czerwonej - Sulejowska - Poniatów - Korytnica - Przyglów - SULEJÓW: Piotrkowska - Konecka - Wschodnia - Opoczyńska - Targowa - Klasztorna (z powrotem: - Klasztorna - Opoczyńska -) - Jagiełły - **SULEJÓW (PODKLASZTORZE)**

Linia 18: FMG „PIOMA” – Żarskiego - Kostromska - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Roosevelta - Przemysłowa - **MORYCA**

Linia 19: WIERZEJE - Wierzeje - Daleka - Sulejowska - Śląska - Żeromskiego - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego – al. 22 Lipca - Słowackiego - Dworska - **POM**

Linia 20: LOTNISKO - Przemysłowa - Roosevelta - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska - Poniatów - Korytnica - Przyglów - SULEJÓW: Piotrkowska - Konecka - Wschodnia - Opoczyńska - Targowa - Klasztorna (z powrotem: - Klasztorna - Opoczyńska -) - Jagiełły - **SULEJÓW (PODKLASZTORZE)**

Linia 21: FMG "PIOMA" - Żarskiego - Kostromska - Słowackiego – al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) - Armii Czerwonej - Sulejowska - Poniatów - Korytnica - Przyglów - SULEJÓW: Piotrkowska - Konecka - Wschodnia - Opoczyńska - Targowa - Klasztorna (z powrotem: - Klasztorna - Opoczyńska -) - Jagiełły - **SULEJÓW (PODKLASZTORZE)**

Linia 22: RAKOWSKA (SZPITAL WOJEWÓDZKI) - Rakowska - Wolborska - pl. Litewski - Wojska Polskiego - al. 22 Lipca - al. Sikorskiego - Majków Duży - Rokszyce - Dąbrówka - Gomulin - Woźniki - Mzurki - Huta - Wielopole - Helenów - Dobrzelów - BEŁCHATÓW: Armii Czerwonej - pl. Wolności - Kwiatowa - 1 Maja - 9 Maja - Wojska Polskiego - Zamoście - Mostowa - pl. Bieruta - **BEŁCHATÓW (GROCHOLICE)**

Linia 24: DWORZEC PKP - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Kopernika - Skłodowskiej-Curie - pl. Litewski (z powrotem: - pl. Litewski - Wojska Polskiego - Toruńska - Słowackiego -) - Wolborska - Meszcze - Prosenie - Polichno - Wolbórz

- Studzianki - Jadwigów - Kolonia Zawada - TOMASZÓW MAZOWIECKI: al. Wojska Polskiego - pl. Kościuszki - **TOMASZÓW MAZOWIECKI (PL. KOŚCIUSZKI)**

Linia 25: WPKM - Krakowskie Przedmieście - Żeromskiego - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego - al. 22 Lipca - Łódzka - Kafar - Jarosty - Karlin - Rękoraj - Srock - Głuchów - Kruszów - TUSZYN: Trybunalska - Armii Ludowej - Rzgowska - 18 Stycznia - Podębina - **TUSZYNEK (SZPITAL)**

Linia 26: SZPITAL MIEJSKI - Roosevelta - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego - al. 22 Lipca - Żelazna - Roosevelta - Wronia - **WRONIA**

Długości poszczególnych linii, czas przejazdu pomiędzy pętlami, częstotliwości obowiązujące w dniu powszednim oraz liczbę autobusów obsługujących daną linię przedstawiono poniżej:

- Linia 1:** długość linii (km): 7,7; czas przejazdu (min): 20; częstotliwość (min): 60; liczba autobusów: 1
- Linia 2:** długość linii (km): 7,8; czas przejazdu (min): 25; częstotliwość (min): 30; liczba autobusów: 2
- Linia 3:** długość linii (km): 7,8; czas przejazdu (min): 25; częstotliwość (min): 60; liczba autobusów: 1
- Linia 4:** długość linii (km): 8,9; czas przejazdu (min): 30; częstotliwość (min): 40; liczba autobusów: 2
- Linia 5:** długość linii (km): 8,8; czas przejazdu (min): 30; częstotliwość (min): 70; liczba autobusów: 1
- Linia 6:** długość linii (km): 7,4; czas przejazdu (min): 25; częstotliwość (min): 30; liczba autobusów: 2
- Linia 7:** długość linii (km): 11,5; czas przejazdu (min): 30; częstotliwość (min): 35; liczba autobusów: 2
- Linia 8:** długość linii (km): 8,8; czas przejazdu (min): 25; częstotliwość (min): 30; liczba autobusów: 2
- Linia 9:** długość linii (km): 9,9; czas przejazdu (min): 25; częstotliwość (min): 15; liczba autobusów: 4
- Linia 11:** długość linii (km): 17,5; czas przejazdu (min): 60; częstotliwość (min): 35; liczba autobusów: 2
- Linia 12:** długość linii (km): 32,8; czas przejazdu (min): 60; częstotliwość (min): 75; liczba autobusów: 2
- Linia 13:** długość linii (km): 14,9; czas przejazdu (min): 35; częstotliwość (min): 40; liczba autobusów: 1
- Linia 14:** długość linii (km): 7,9; czas przejazdu (min): 20; częstotliwość (min): 25; liczba autobusów: 2
- Linia 15:** długość linii (km): 10,9; czas przejazdu (min): 30; częstotliwość (min): 35; liczba autobusów: 2
- Linia 16:** długość linii (km): 9,9; czas przejazdu (min): 30; częstotliwość (min): 35; liczba autobusów: 1
- Linia 17:** długość linii (km): 21,6; czas przejazdu (min): 50; częstotliwość (min): 120; liczba autobusów: 1
- Linia 18:** długość linii (km): 8,8; czas przejazdu (min): 25; częstotliwość (min): 60; liczba autobusów: 1
- Linia 19:** długość linii (km): 10,2; czas przejazdu (min): 30; częstotliwość (min): 18; liczba autobusów: 4
- Linia 20:** długość linii (km): 18,9; czas przejazdu (min): 40; częstotliwość (min): 130; liczba autobusów: 1
- Linia 21:** długość linii (km): 21,5; czas przejazdu (min): 50; częstotliwość (min): 120; liczba autobusów: 1
- Linia 22:** długość linii (km): 31,6; czas przejazdu (min): 70; częstotliwość (min): 160; liczba autobusów: 1
- Linia 25** długość linii (km): 33,1; czas przejazdu (min): 65; częstotliwość (min): 90; liczba autobusów: 2
- Linia 26:** długość linii (km): 6,9; czas przejazdu (min): 20; częstotliwość (min): 30; liczba autobusów: 2

Obowiązujący w Piotrkowie Trybunalskim układ tras linii autobusowych i rozkład jazdy charakteryzował się dużą liczbą linii o niskich częstotliwościach kursowania. Ponadto rozkład jazdy nie przewidywał podziału dnia na godziny szczytowe, międzyszczytowe i pozaszczytowe (przez cały dzień obowiązywała zbliżona częstotliwość kursowania poszczególnych linii), a niemalże wszystkie zadania przewozowe były dwuzmianowymi. Powodowało to sytuację, że autobusy jeździły przepełnione w godzinach gdy mieszkańcy dojeżdżali do pracy i miejsc nauki lub wracali z nich, natomiast poza godzinami tradycyjnych szczytów wykorzystanie autobusów były stosunkowo niewielkie. Dlatego z dniem 1 lipca 1987 r. zreformowano układ linii i rozkłady jazdy znacznie zmniejszając liczbę linii (do 14), oraz zwiększając częstotliwość ich kursowania. W nowym rozkładzie jazdy zaplanowano wykonywanie w ciągu dnia roboczego 1 249 kursów, a do obsługi linii skierowano 52 autobusy. W dniu powszednim określone zostały godziny szczytu podaży usług (godz.4:30-9:00 i 12:30-16:00), kiedy na trasy wyjeżdżała maksymalna liczba autobusów. Poza tymi godzinami na trasach pozostawało 28 autobusów. Miesiąc później (1 sierpnia) wprowadzono korekty w trasach linii: 2,

6, 7, 8, 9 i 10 oraz uruchomiona została linia 15. Wykaz tras wprowadzonych w nowym układzie linii wraz z częstotliwościami kursowania przedstawiono poniżej:

Linia 1: SZCZKANICA - Wojska Polskiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) - pl. Litewski - Wolborska - **WOLBORSKA** (wybrane kursy: Wolborska - **MESZCZE** lub: Wolborska - Podleśna - Wierzejska - Jeziorna - **WIERZEJE**)

Linia 2: (wybrane kursy: **NOWOWIEJSKA** - Nowowiejska - Łódzka - Paplińskiego -) - **HSO "KARA"** - Paplińskiego - Wysoka - al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Roosevelta - Przemysłowa - **LOTNISKO** (wybrane kursy: Przemysłowa - **MORYCA**)

Korekta trasy od 01.08.:

(wybrane kursy: **NOWOWIEJSKA** - Nowowiejska - Łódzka - Paplińskiego -) - **HSO "KARA"** - Paplińskiego - Wysoka - al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - al. Kopernika - al. Bieruta - Roosevelta - Przemysłowa - **LOTNISKO** (wybrane kursy: Przemysłowa - **MORYCA**)

Linia 3: (wybrane kursy: **WPKM** - Krakowskie Przedmieście - Żeromskiego -) **SZPITAL MIEJSKI** - Roosevelta - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego - al. 22 Lipca - Słowackiego - **SŁOWACKIEGO** (wybrane kursy: Słowackiego - Dworska - **AL. SIKORSKIEGO**)

Linia 4: (wybrane kursy: **FADOM** - 18 Stycznia - Żarskiego -) - **FMG "PIOMA"** - Żarskiego - Kostromska - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Kopernika - Sulejowska - Wyzwolenia - Wolborska - Rakowska - **RAKOWSKA (SZPITAL WOJEWÓDZKI)** (wybrane kursy: Rakowska - **RAKÓW**)

Linia 5: SZPITAL MIEJSKI - Roosevelta - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego - al. 22 Lipca - Żelazna - Roosevelta - Wronia - **WRONIA** (wybrane kursy: Roosevelta - **GRANICZNA** lub: - Roosevelta - **BUJNY**)

Linia 6: FMG "PIOMA" - Żarskiego - Górna - Częstochowska - Narutowicza (z powrotem: - Narutowicza - al. 22 lipca - Żarskiego -) - al. Bieruta - al. Kopernika - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Korekta trasy od 01.08.:

(wybrane kursy: **FADOM** - 18 Stycznia - Dmowskiego -) **FMG "PIOMA"** - Żarskiego - Górna - Częstochowska - Narutowicza (z powrotem: - Narutowicza - al. 22 lipca - Żarskiego -) - al. Bieruta - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 7: SŁOWACKIEGO - Słowackiego - al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - Armii Czerwonej - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Korekta trasy od 01.08.:

SŁOWACKIEGO - Słowackiego - al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Kopernika - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 8: ZALESICE - Podole - Małopolska - Kujawska - Zalesicka - Przedborska - Żeromskiego - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego - Armii Czerwonej - Spacerowa - Rolnicza - **ROLNICZA**

Korekta trasy od 01.08.:

ZALESICE - Podole - Małopolska - Kujawska - Zalesicka - Przedborska - Żeromskiego - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego - Armii Czerwonej - Spacerowa - Rolnicza - **ROLNICZA** (z powrotem: Rolnicza - Mickiewicza - Partyzantów - Spacerowa -)

Linia 9: SZPITAL MIEJSKI - Roosevelta - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Słowackiego - Świerczewskiego - Wojska Polskiego - al. 22 Lipca - Żarskiego - Kostromska - Słowackiego - al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Bieruta - Roosevelta - **SZPITAL MIEJSKI**

Korekta trasy od 01.08.:

FMG "PIOMA" - Żarskiego - Górna - Częstochowska - Narutowicza (z powrotem: - Narutowicza - al. 22 lipca - Żarskiego -) - pl. Kościuszki - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki -) - al. 22 Lipca - Wysoka - Paplińskiego - Łódzka (z powrotem: - Łódzka - al. 22 Lipca -) - Nowowiejska - **NOWOWIEJSKA**

Linia 10: SŁOWACKIEGO - Słowackiego – al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - Śląska - Żeromskiego - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Narutowicza – al. 22 Lipca - al. Sikorskiego - Dworska - Słowackiego - **SŁOWACKIEGO**

Korekta trasy od 01.08.:

SZPITAL MIEJSKI - Roosevelta - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska - Wyzwolenia - Wolborska - pl. Litewski - Wojska Polskiego – al. 22 Lipca - Słowackiego - Dworska – **POM**

Linia 11: DWORZEC PKP - Świerczewskiego - Wojska Polskiego – al. 22 Lipca - Łódzka - Kafar - Jarosty - Karlin - Rękoraj - Srock - Głuchów - Kruszów - TUSZYN: Trybunalska - Armii Ludowej - Rzgowska - 18 Stycznia - Poddębina - **TUSZYNEK (SZPITAL)**

Linia 12: DWORZEC PKP - Świerczewskiego - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) - pl. Litewski - Wolborska - Meszcze - Prosenie - Polichno - Wolbórz - Studzianki - Jadwigów - Kolonia Zawada - TOMASZÓW MAZOWIECKI: al. Wojska Polskiego - pl. Kościuszki - al. Wyzwolenia - Warszawska - 18 Stycznia - Zubrzyckiego - Dworcowa - **TOMASZÓW MAZOWIECKI (DWORZEC PKP)**

Linia 13: DWORZEC PKP - Świerczewskiego - Wojska Polskiego – al. 22 Lipca - al. Sikorskiego - Majków Duży - Rokszyce - Dąbrówka - Gomulin - Woźniki - Mzurki - Huta - Wielopole - Helenów - Dobrzelów - BEŁCHATÓW: Armii Czerwonej - pl. Wolności - Kwiatowa - 1 Maja - 9 Maja - Czapliniecka - **BEŁCHATÓW (SZPITAL)**

Linia 14: (wybrane kursy: **FMG "PIOMA"** - Żarskiego - Kostromska - Słowackiego – al. 22 Lipca - Wojska Polskiego - Świerczewskiego - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) Armii Czerwonej - Sulejowska -) **SULEJOWSKA STAROSTWO** - Sulejowska - Poniatów - Korytnica - Przyglów - **SULEJÓW:** Piotrkowska - Konecka - Wschodnia - Opoczyńska - Targowa - Klasztorna (z powrotem - Klasztorna - Opoczyńska -) - Jagiełły - **SULEJÓW (PODKLASZTORZE)**

Linia 15: Uruchomiona 01.08.1987

SZPITAL MIEJSKI - Roosevelta - al. Bieruta - pl. Kościuszki - Narutowicza – al. 22 Lipca - al. Sikorskiego - Dworska – **POM**

Linia 19: DWORZEC PKP - Świerczewskiego - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Kopernika - Skłodowskiej-Curie - pl. Litewski (z powrotem: - pl. Litewski - Wojska Polskiego - Toruńska - Słowackiego -) - Wolborska - Meszcze - Prosenie - Polichno - Wolbórz - Studzianki - Jadwigów - Kolonia Zawada - TOMASZÓW MAZOWIECKI: al. Wojska Polskiego - pl. Kościuszki - **TOMASZÓW MAZOWIECKI (PL. KOŚCIUSZKI)**

Linia 1: godziny szczytowe: 13 minut, godziny pozaszczytowe: 35 minut

Linia 2: godziny szczytowe: 14 minut, godziny pozaszczytowe: 25 minut

Linia 3: godziny szczytowe: 8 minut, godziny pozaszczytowe: 20 minut

Linia 4: godziny szczytowe: 11 minut, godziny pozaszczytowe: 33 minuty

Linia 5: godziny szczytowe: 14 minut, godziny pozaszczytowe: 34 minut

Linia 6: godziny szczytowe: 9 minut, godziny pozaszczytowe: 19 minut

Linia 7: godziny szczytowe: 8 minut, godziny pozaszczytowe: 19 minut

Linia 8: godziny szczytowe: 30 minut, godziny pozaszczytowe: 44 minuty

Linia 9: godziny szczytowe: 30 minut, godziny pozaszczytowe: 30 minut (częstotliwości obowiązujące przed korektą trasy)

Linia 10: godziny szczytowe: 10 minut, godziny pozaszczytowe: 20 minut (częstotliwości obowiązujące przed korektą trasy)

Linia 11: częstotliwość zindywidualizowana

Linia 12: częstotliwość zindywidualizowana

Linia 13: częstotliwość zindywidualizowana

Linia 14: częstotliwość zindywidualizowana

Wg materiałów prasowych, w październiku 1987 r. funkcjonowało 15 linii (linie 12 i 19 traktowano łącznie) na których w dniu powszednim kursowało 51 autobusów (w inwentarzu ZKM w Piotrkowie Trybunalskim było 68 autobusów). Liczba kursów w dni powszednie wynosiła 1 191, wykonywano 10 109 km.

W 1988 r. sześć piotrkowskich Ikarusów 280 zostało przekazanych do ZKM Tomaszów Mazowiecki w związku z przejęciem obsługi linii 12 Piotrków Trybunalski - Tomaszów Mazowiecki przez ZKM Tomaszów Mazowiecki.

W 1989 r. w Piotrkowie Trybunalskim autobusy miały wykonać 3 570 000 wozokilometrów. W lutym 1990 r. w celu wspomoczenia linii 14, uruchomiona została kursująca w dni powszednie, szczytowa linia 16 do Przygłowa (autobusy zawracały we Włodzimierzowie na skrzyżowaniu ulic Łęczyńskiej i Zdrowie). Obsługę linii 13 podzielono na zakłady w Piotrkowie Trybunalskim i Bełchatowie. W tym roku rozpoczął się także proces rozpadu Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej na pięć samodzielnych przedsiębiorstw komunikacyjnych. W związku z tym, jeszcze w grudniu do Tomaszowa Mazowieckiego przekazano dwa przegubowe Ikarusy, Ikarusa przebudowanego na pogotowie techniczne i Jelcza M11, natomiast do Bełchatowa dwa Jelcze PR110M.

Lata 1991-2003

1 stycznia 1991 r. w miejsce Zakładu Komunikacji Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim utworzono Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Piotrkowie Trybunalskim. Zmieniono również numerację autobusów z trzycyfrowej 1xx na dwucyfrową xx. W marcu kursy linii 13 obsługiwane przez MZK Bełchatów przekształcone zostały w linię 22. 2 kwietnia wprowadzone zostały nowe rozkłady jazdy dla linii: 3, 4, 5 i 7 (ograniczona została częstotliwość kursowania tych linii w godzinach szczytu w dniu powszednim oraz w dni wolne). Ponadto uruchomione zostały linie: 0 (linia okrężna z pętli Słowackiego) i 15 do Bujen (linię 5 skrócono do ul. Wroniej), zlikwidowano linię 10 (do POM zostały skierowane wybrane kursy linii 3). Początek lat 90. ubiegłego wieku to okres rozwijania sieci podmiejskiej, oprócz wspomnianej już linii 16, jeszcze w kwietniu 1991 r. uruchomione zostały linie: 10 do Mierzyna (likwidacja połączenia w sierpniu) i 17 do Niechcic. Linia 15 została wydłużona do Woli Krzysztoporskiej, a w maju pojawiła się kolejna linia - 18 do Moszczenicy (pod nowym oznaczeniem liniowym funkcjonowały kursy wydzielone z linii 4). W sezonie letnim uruchamiane były linie „zielone” do miejscowości wypoczynkowych: Sulejowa (1991-1996), Bronisławowa (1991, 1995) i Barkowice Mokrych (1995, 1996). W grudniu 1991 r. zlikwidowana została linia 13, a wybrane kursy linii 1 zostały wydłużone do Szydłowa (połączenie przetrwało do 1992 r.). W maju 1991 r. trasy linii piotrkowskiej komunikacji miejskiej przebiegały następująco.

Linia 0: SŁOWACKIEGO - Słowackiego - al. Armii Krajowej - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - al. Kopernika - pl. Kościuszki - Słowackiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Wojska Polskiego - al. Armii Krajowej - Słowackiego - **SŁOWACKIEGO**

Linia 1: SZCZKANICA - Wojska Polskiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) - pl. Litewski - Wolborska - **WOLBORSKA** (wybrane kursy: Wolborska - **MESZCZE** lub: Wolborska - Podleśna - Wierzejska - Jeziorna - **WIERZEJE**)

Linia 2: HSO "KARA" - Topolowa - Wysoka - al. Armii Krajowej - Wojska Polskiego - pl. Litewski - Wolborska - Wyzwolenia - Sulejowska - al. Kopernika - al. 3 Maja - Roosevelta - Przemysłowa - **LOTNISKO** (wybrane kursy: Przemysłowa - **MORYCA**)

Linia 3: BAZA MPK - Krakowskie Przedmieście - Żeromskiego (wybrane kursy: **SZPITAL REJONOWY** - Roosevelta -) - al. 3 Maja - pl. Kościuszki - Słowackiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Wojska Polskiego - al. Armii Krajowej - Słowackiego (wybrane kursy: **SŁOWACKIEGO**) - Dworska (wybrane kursy: - Dworska - **POM**) - al. Sikorskiego - **AL. SIKORSKIEGO**

Linia 4: (wybrane kursy: **FADOM** - 18 Stycznia - Dmowskiego -) **FMG "PIOMA"** - Dmowskiego - Kostromska - Wojska Polskiego - Polskiej Organizacji Wojskowej Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Kopernika - Sulejowska - Wyzwolenia - Wolborska - Rakowska - **RAKOWSKA (SZPITAL WOJEWÓDZKI)** (wybrane kursy: Rakowska - **RAKÓW**)

Linia 5: SZPITAL REJONOWY - Roosevelta - al. 3 Maja - pl. Kościuszki - Słowackiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Wojska Polskiego - al. Armii Krajowej - Żelazna - Roosevelta - Wronia - **WRONIA**

Linia 6: (wybrane kursy: **FADOM** - 18 Stycznia - Dmowskiego -) **FMG "PIOMA"** - Dmowskiego - Górna - Częstochowska - Narutowicza (z powrotem: - Narutowicza - al. Armii Krajowej -) - Sienkiewicza - Piastowska - al. 3 Maja - Żeromskiego - Śląska - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 7: SŁOWACKIEGO - Słowackiego - al. Armii Krajowej - Wojska Polskiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Kopernika - Sulejowska - Daleka - Wierzeje - **WIERZEJE**

Linia 8: ZALESICE - Podole - Małopolska - Kujawska - Zalesicka - Przedborska - Żeromskiego - al. 3 Maja - pl. Kościuszki - Słowackiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Wojska Polskiego - Jerozolimska - Spacerowa - Rolnicza - **ROLNICZA** (z powrotem: Rolnicza - Mickiewicza - Partyzantów - Spacerowa -)

Linia 9: FMG "PIOMA" – Dmowskiego - Górna - Częstochowska - Narutowicza (z powrotem: - Narutowicza – al. 22 lipca - Żarskiego -) - pl. Kościuszki - Słowackiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Wojska Polskiego - al. Armii Krajowej - Wysoka - Topolowa - Łódzka - Nowowiejska – **NOWOWIEJSKA**

Linia 10: FMG "PIOMA" - Dmowskiego - Górna - Częstochowska - Narutowicza (z powrotem: - Narutowicza - al. Armii Krajowej -) – al. 3 Maja - Żeromskiego - Krakowskie Przedmieście – Longinówka – Milejów – Janówka – Cekanów – Romanówka – Ignaców – Rozprza – Kęszyn – Bazar – Stara Wieś – Bryszki – **MIERZYN**

Linia 11: DWORZEC PKP – Polskiej Organizacji Wojskowej - Wojska Polskiego – al. Armii Krajowej - Łódzka - Kafar - Jarosty - Karlin - Rękoraj - Srock - Głuchów - Kruszów - TUSZYN: Trybunalska - Armii Ludowej - Rzgowska - 18 Stycznia - Poddębina - **TUSZYNEK (SZPITAL)**

Linia 12: DWORZEC PKP – Polskiej Organizacji Wojskowej - Słowackiego - Stronczyńskiego - Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego - Toruńska -) - pl. Litewski - Wolborska - Meszcze - Prosenie - Polichno - Wolbórz - Studzianki - Jadwigów - Kolonia Zawada - TOMASZÓW MAZOWIECKI: Piłsudskiego - pl. Kościuszki (wybrane kursy: **TOMASZÓW MAZOWIECKI (PL. KOŚCIUSZKI)**) - Warszawska – Grota-Roweckiego – Spalska - Dworcowa - **TOMASZÓW MAZOWIECKI (DWORZEC PKP)**

Linia 13: DWORZEC PKP - Polskiej Organizacji Wojskowej - Wojska Polskiego - al. Armii Krajowej - Al. Sikorskiego - Majków Duży - Rokszyce - Dąbrówka - Gomulin - Woźniki - Mzurki - Huta - Wielopole - Helenów - Dobrzelów - BEŁCHATÓW: Piłsudskiego - pl. Wolności - Kwiatowa - 1 Maja - 9 Maja - Czapluniecka - Szpital - **BEŁCHATÓW (SZITAL)**

Linia 14: (wybrane kursy: **FMG "PIOMA"** - Dmowskiego - Kostromska - Słowackiego – al. Armii Krajowej - Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej) **DWORZEC PKP** - Polskiej Organizacji Wojskowej - Słowackiego - pl. Kościuszki – al. Kopernika - Sulejowska - Poniatów - Korytnica - Przyglów - SULEJÓW: Piotrkowska - Konecka - Wschodnia - Opoczyńska - Targowa - Klasztorna (z powrotem - Klasztorna - Opoczyńska -) - Jagiełły - **SULEJÓW (PODKLASZTORZE)**

Linia 15: SZPITAL REJONOWY - Roosevelta - al. 3 Maja - pl. Kościuszki - Słowackiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Wojska Polskiego - al. Armii Krajowej - Żelazna - Roosevelta - **GRANICZNA** (wybrane kursy: – Bujny – **BUJNY** lub: – Gąski – Siomki – **WOLA KRZYSZTOPORSKA:** Piotrkowska - Wesoła – **KOŚCIUSZKI**) (w wolne soboty i święta kursy przez Wronią)

Linia 16: FMG "PIOMA" - Dmowskiego - Kostromska - Słowackiego – al. Armii Krajowej - Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej - Słowackiego - pl. Kościuszki – al. Kopernika - Sulejowska - Poniatów - Korytnica – Przyglów - **PRZYGLÓW** - **WŁODZIMIERZÓW:** Łęczyńska/Zdrowie

Linia 17: FMG "PIOMA" - Dmowskiego – al. Armii Krajowej – Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Słowackiego – pl. Kościuszki – al. 3 Maja - Żeromskiego - Krakowskie Przedmieście – Longinówka – Milejów – Janówka – Cekanów – Romanówka – Ignaców – Rozprza – Białocin – **NIEHCICE**

Linia 18: (wybrane kursy: **FADOM** - 18 Stycznia - Dmowskiego -) **FMG "PIOMA"** - Dmowskiego - Kostromska - Wojska Polskiego - Polskiej Organizacji Wojskowej - Słowackiego - pl. Kościuszki - al. Kopernika - Sulejowska - Wyzwolenia - Wolborska - Rakowska - Raków - Batorówka - Wola Moszczenicka – MOSZCZENIA: Piotrkowska – Kosowska – Spacerowa – Dworcowa – **MOSZCZENICA** (z powrotem: Dworcowa - Piotrkowska)

Linia 22: DWORZEC PKP - Polskiej Organizacji Wojskowej - Wojska Polskiego - al. Armii Krajowej - al. Sikorskiego - Majków Duży - Rokszyce - Dąbrówka - Gomulin - Woźniki - Mzurki - Huta - Wielopole - Helenów - Dobrzelów - BEŁCHATÓW: Piłsudskiego - pl. Wolności - Kwiatowa - 1 Maja - 9 Maja - Czapluniecka - Szpital - **BEŁCHATÓW (SZITAL)**

Od 1 stycznia 1992 r. MPK Piotrków Trybunalski zmieniło nazwę na Miejski Zakład Komunikacyjny. W kwietniu zlikwidowana została linia 11, a w sierpniu linia 16. Jak wcześniej wspomniano likwidacji uległo także połączenie do Szydłowa. W maju 1992 r. PPHU "Alvex" z Sulejowa uruchomiło linię S na trasie FMG "PIOMA"/Dworzec PKP - Sulejów-Podklasztorze. Linia ta obsługiwana była początkowo Jelczem PR110U, a później 4 autobusami Ikarus-Zemun IK160P. Autobusy linii S podjeżdżały na przystanki ok. 5-10 minut przed planowym odjazdem linii 14 kursującej na tej samej trasie. W czerwcu (17.06) w sieci piotrkowskiej komunikacji miejskiej znów pojawiła się linia 10, tym razem jako połączenie miejskie łączące pętlę przy ul. Słowackiego z ul. Sulejowską (uruchomione na wniosek mieszkańców miasta, by zwiększyć częstotliwość obsługi tego ciągu komunikacyjnego). W październiku (15.10) zmieniono trasę linii 10 i skierowano ją do ul. Rakowskiej (z pominięciem centrum miasta, al. Armii Krajowej, ul. Górną, Sienkiewicza i Żeromskiego). W sierpniu poważnej modyfikacji uległa trasa linii 9, poprowadzono ją ul. Kostromską i Słowackiego.

W celu utrzymania nierentownej linii 15 do Bujen i Woli Krzysztoporskiej, pomiędzy Piotrkowem Trybunalskim a gminą Wola Krzysztoporska zawarte zostało porozumienie międzygminne o finansowaniu linii. Zgodnie z jego zapisami do stolicy gminy miało funkcjonować 5 par kursów w dni powszednie i 2 pary kursów w dni wolne, a kursy do Bujen w ilości 5 par miały być wykonywane wyłącznie w dni powszednie. W 1992 r. na stanie MZK było 61 autobusów, wykonanych zostało 2,5 mln wozokm i przewieziono 12 mln pasażerów.

W 1993 r. głównie na skutek fatalnej jakości usług świadczonych przez MZK, w tym ograniczeń liczby kursów w rozkładach jazdy, na ulicach Piotrkowa Trybunalskiego pojawiły się konkurencyjne w stosunku do oferty komunikacji komunalnej minibusy. Początkowo były to przystosowane do przewozu osób samochody Nysa. Pojazdy te kursowały na kilku trasach w mieście co kilkanaście minut. Kursy odbywały się bez rozkładów jazdy. W latach późniejszych Nysy były stopniowo zastępowane głównie Mercedesami 207 lub 210 przystosowanymi do przewozu osób.

W 1993 r. powołano do życia Zarząd Transportu Miejskiego, którego zadaniem była koordynacja komunikacji miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim przy udziale Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego i przewoźników prywatnych. W tym roku MZK dysponował 55 autobusami, z czego w dniu powszednim na trasy wyjeżdżały tylko 32 pojazdy. 1 sierpnia reaktywowana została linia 11, na dłuższej, niż poprzednio trasie do Centrum Handlowego „Ptak” w Rzgowie. Była to najdłuższa linia w województwie piotrkowskim i jedyna wyjeżdżająca poza granice województwa. W dni robocze pierwszy kurs z Piotrkowa Trybunalskiego zaplanowano na godz. 3:45, a ostatni o 19:30, natomiast ze Rzgowa pierwszy kurs był o godz. 4:45, a ostatni o 20:50. W niedziele linia 11 kursowała do szpitala w Tuszynie.

W 1994 r. zakupione zostały cztery autobusy Jelcz 120M (otrzymały numery taborowe 27-30, autobus o nr 27 został przydzielony do obsługi linii 15). Tabor MZK liczył 53 autobusy, połowa z nich liczyła po 9-11 lat i miała przebiegi wynoszące nawet po 700 000 km. W kwietniu ZTM ogłosił przetarg na obsługę linii do Sulejowa. Wśród oferentów byli: MZK, PPHU „Alvex” oraz Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej z Piotrkowa Trybunalskiego i Bełchatowa. Wyłonienie przewoźnika, który obsługiwałby linię Piotrków Trybunalski - Sulejów zakończyło się niepowodzeniem i w dalszym ciągu konkurowali na niej MZK (obsługujący organizowaną przez ZTM linię 14) oraz PPUH „Alvex”. W grudniu ponownie uruchomiona została linia 16 (skrócone do Przygłowa kursy zostały wydzielone z rozkładu jazdy linii 14). Pozorne działania władz miasta służące uporządkowaniu systemu komunikacji miejskiej, czego efektem byłby silny organizator transportu dbający o jakość i ilość świadczonych na zlecenia miasta usług przewozowych, doprowadziły do jeszcze większego osłabienia roli ZTM. Na wniosek organizacji związkowych działających w MZK, z dniem 1 sierpnia 1995 r. zakład komunikacyjny stał się organizatorem dla linii podmiejskich (11, 14, 15, 16, 17 i 18). Efektem tego było dopuszczenie do powstania trzeciego podsystemu transportu publicznego w mieście (obok komunalnego działającego na zlecenie ZTM i prywatnego - minibusów). MZK było emitentem biletów na organizowanych przez siebie liniach, co doprowadziło do chaosu i niezadowolenia pasażerów (bilet wyemitowany przez ZTM nie był honorowany w pojazdach MZK kursujących na liniach podmiejskich). Po jakimś czasie kwestia ta została uporządkowana i bilety miejskie były ważne także na liniach 11, 14, 15, 16, 17 i 18. Tuż po przekazaniu funkcji organizatorskich do MZK oferta na liniach podmiejskich zaczęła być w szybkim tempie ograniczana (już w październiku zlikwidowano linię 16, a na pozostałych zmniejszono liczbę kursów). W 1995 r. ZTM rozstrzygnął ogłoszone przetargi i uruchamiając dwie linie minibusowe (A i B) włączył do komunalnego systemu prywatnych przewoźników. Wg przeprowadzonych przez organizatora przewozów badań napelnienia pojazdów, miesięcznie z organizowanych przez ZTM linii miejskich korzystało 702,5 tys. pasażerów, a autobusy przewoziły w skali miesiąca przeciętnie 5,2 pasażera na 1 wozokm.

W 1996 r. łączna długość tras 11 linii miejskich obsługiwanych przez MZK na zlecenie ZTM wynosiła 176 km. W marcu MZK wprowadził kolejne ograniczenia w funkcjonowaniu linii podmiejskich, na linii 14 pozostały w ruchu tylko 2 autobusy, linię 17 w dni powszednie skrócono do Rozpry (pozostały 4 pary kursów), a na linii 15 pozostawiono jedynie 3 pary kursów do Bujen. W kwietniu zmieniona została trasa miejskiej linii 0, autobusy kursowały na trasie Słowackiego - Wierzeje przez ul. Skłodowskiej-Curie (z powrotem ul. Jeruzolimską) i Wyzwolenia. ZTM zdołał uruchomić jeszcze jedną linię minibusową (C) na trasie: Szczekanica - Wierzeje. Załoga MZK coraz bardziej niezadowolona z sytuacji finansowej i organizacyjnej w zakładzie oraz obarczająca za ten stan rzeczy organizatora transportu, po akcji strajkowej, wymusiła na władzach miasta zmianę rozkładu jazdy na liniach miejskich. Zdaniem związkowców przygotowany przez nich rozkład jazdy miał poprawić sytuację MZK. W pierwszym tygodniu czerwca wprowadzona została pierwsza tura zmian i objęła linie: 0 (powróciła na trasę sprzed kwietniowej zmiany), 1, 3, 7, 9 i 10, a druga tura objęła pozostałe linie i weszła w życie tydzień później (przy okazji korygowano rozkłady jazdy wprowadzone przed tygodniem,

gdyż nie uwzględniały one podstawowych potrzeb mieszkańców dotyczących dojazdów i powrotów z pracy). W nowym rozkładzie jazdy ograniczono częstotliwość kursowania wszystkich linii miejskich, a liczba autobusów w ruchu zmniejszyła się o 4. Uruchomiona została szczytowa linia 19 z pętli z ul. Słowackiego do ul. Sulejowskiej. Władze miasta uznały ponadto argumentację załogi MZK o zbędnej roli, jaką pełnił wówczas ZTM i - zamiast pozwolić działać organizatorowi i przekazać mu odpowiednie narzędzia oraz umożliwić porządkować rynek transportu publicznego w mieście - zdecydowały o jego likwidacji. Zdaniem decydentów szansą na poprawę działania MZK i rynku usług miało być przekształcenie zakładu w spółkę prawa handlowego.

1 stycznia 1997 r. MZK zaczął działać w formie spółki z o.o. W zamian za zlikwidowane linie: A, B i C (funkcjonujące na zlecenie ZTM) linia 2 została wydłużona do Morycy oraz uruchomione zostały linie: 20 (z Twardosławickiej do Świerczowa) i 21 (ze Szczekaniczy do Wierzej). Przewoźnik wykonujący przewozy na linii B na zlecenie ZTM nie zaprzestał działalności, lecz świadczył komercyjnie swe usługi dalej po 1 stycznia 1997 r. Już w lutym linie 19, 20 i 21 zostały zlikwidowane (kursy z linii 21 zostały włączone do rozkładu jazdy linii 1). W maju zlikwidowana została podmiejska linia 17. W ciągu 2 lat (od I połowy 1995 r., gdy organizatorem przewozów był ZTM do czerwca 1997 r.) liczba autobusów w ruchu w dniu powszednim zmniejszyła się o 10 (z 39 do 29).

W sierpniu miała miejsce zmiana rozkładów jazdy większości linii, na liniach: 3, 5, 6, 7 i 10 zwiększono częstotliwość kursów, natomiast funkcjonowanie linii: 1, 2 i 8 ograniczono wyłącznie do wąskich szczytów przewozowych w dniu powszednim. We wrześniu wprowadzono do eksploatacji zakupione przez miasto pięć nowych autobusów Jelcz 120M. Z dniem 1 marca 1998 r. zlikwidowane zostały kolejne linie podmiejskie - 11 i 14, a w 1999 r. kursy linii 18 do Moszczenicy zostały włączone w rozkład jazdy linii 4.

Wzorem innych miast, także Piotrków Trybunalski uległ modzie na autobusy małej pojemności i w 2000 r. pojawiły się pierwsze 4 tego typu pojazdy - Jelcze M081MB (jeden w lutym, trzy w grudniu). 1 grudnia zlikwidowana została obsługiwana przez MZK w Tomaszowie Mazowieckim linia 12. Pomimo tego, że zakupione minibusy nie sprawdzały się w obsłudze miasta, w 2001 r. dokonano zakupu kolejnych dwóch takich pojazdów. Ostatnim fabrycznie nowym autobusem wprowadzonym do ruchu w piotrkowskiej komunikacji miejskiej był zakupiony - także w 2001 r. - niskowejściowy Jelcz M121. We wrześniu 2001 r. powstała linia 13 kursująca na trasie Słowackiego - Wolborska lub Słowackiego - Rakowska, powstała z wydzielenia z rozkładu jazdy linii 3 kursów przed - i popołudniowych.

W 2002 r. spółka MZK posiadała 49 pojazdów, w tym 42 autobusy, a koszt 1 wozokm wynosił 3,69 zł. 31 grudnia 2003 r. był ostatnim dniem kursowania linii 4 do Moszczenicy (kursy zostały skrócone do Rakowa).

Lata 2004-2019

W 2004 r. powstał Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji, który miał się stać m.in. organizatorem transportu w mieście. Na jego zlecenie, wiosną 2004 r. Zespół prof. O. Wyszomirskiego z Uniwersytetu Gdańskiego przeprowadził badania marketingowe piotrkowskiej komunikacji miejskiej. Po raz pierwszy w historii badaniami objęto wszystkich funkcjonujących wówczas przewoźników. Na ich podstawie zdiagnozowano stan piotrkowskiego transportu publicznego oraz zaprezentowano możliwe scenariusze poprawy jego funkcjonowania. Za najbardziej optymalną wskazywano koncepcję przekazania do MZDiK funkcji organizacyjno-zarządczych dla całego systemu transportu zbiorowego w mieście. Zainteresowania tym rozwiązaniem nie wyrazili działający niezależnie (i popierani przez środowiska polityczne) przewoźnicy prywatni, przez co organizowane w 2006 r. przez MZDiK przetargi na obsługę komunikacyjną zakończyły się ich unieważnieniem. W dalszym ciągu funkcjonowały konkurujące ze sobą podsystemy: komunalny (MZK) i prywatny (minibusy).

Wcześniej, bo w październiku 2004 r. zmienione zostały trasy dwóch linii: 0 i 8. Linia 0 z pętli z ul. Słowackiego została skierowana do ul. Rolniczej, natomiast linia 8 połączyła Podole z pętlą przy FMG „Pioma”. W latach 2005 i 2006 tabor MZK zasiliło 20 niskopodłogowych, używanych autobusów MAN NL202. Z konkurencją przewoźników prywatnych przegrała także kursująca do Bełchatowa linia 22 i z dniem 1 października 2008 r. została zlikwidowana.

Spadająca liczba przewożonych pasażerów oraz zła sytuacja finansowa spółki MZK zmusiły miasto oraz zarząd spółki do wprowadzenia rewolucji w układzie tras i rozkładach jazdy. Przy współpracy z firmą Marcin Gromadzki Public Transport Consulting z Gdyni, 22 sierpnia 2009 r. wprowadzony został nowy rozkład jazdy autobusów MZK. Roczną pracę eksploatacyjną zaplanowano na ok. 1,68 mln wozokm. Nową sieć stworzyło 11 skategoryzowanych linii, 5 podstawowych (2, 5, 6, 7 i 10), 5 uzupełniających (0, 3, 4, 8 i 9) oraz 1 marginalna – 1. Wszystkie linie poddane zostały synchronizacji poprzez wprowadzenie identycznej częstotliwości

kursowania dla poszczególnych kategorii linii. W grudniu 2009 r. w rozkładzie jazdy wprowadzono korekty, w wyniku których roczna liczba wozokm zmniejszyła się do 1,63 mln. Zmienione zostały także trasy linii: 6, 8 i 10 a linia 3 została zlikwidowana. Poniżej trasy linii obowiązujące od 22 sierpnia 2009 r.

Linia 0: SŁOWACKIEGO OSIEDLE – Słowackiego – al. Armii Krajowej – Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Słowackiego – pl. Kościuszki – al. Kopernika – Sienkiewicza – Piastowska – al. 3 Maja – Żeromskiego – Śląska – Sulejowska – Wyzwolenia – Wolborska – pl. Litewski – Wojska Polskiego – Jerozolimska – Spacerowa – Rolnicza – (z powrotem: Mickiewicza – Partyzantów -) – **ROLNICZA**

Linia 1: (wybrane kursy: **SZYDŁÓW** – Majków Średni – Twardosławice – Wojska Polskiego) **SZCZĘKANICA** – Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Słowackiego – Stronczyńskiego – Wojska Polskiego (z powrotem: - Wojska Polskiego – Toruńska -) – pl. Litewski – Wolborska – Wyzwolenia – Sulejowska – al. Kopernika – al. 3 Maja – Roosevelta – Przemysłowa – (wybrane kursy: Roosevelta – Przemysłowa – Gospodarcza – Żwirki – Południowa – Przemysłowa) – **LOTNISKO** (wybrane kursy: Przemysłowa – **MORYCA**)

Linia 2: DMOWSKIEGO FMG „PIOMA” – Dmowskiego – Kostromska – Słowackiego – al. Armii Krajowej – Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Słowackiego – pl. Kościuszki – al. Kopernika – Sulejowska – Wyzwolenia – Wolborska – **WOLBORSKA OS. LEŚNA** (wybrane kursy: Wolborska – Rakowska - **RAKOWSKA-SZPITAL**)

Linia 3: BAZA MZK – Krakowskie Przedmieście – Żeromskiego – al. 3 Maja – Piastowska – Sienkiewicza – al. Kopernika – pl. Kościuszki – Słowackiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Wojska Polskiego – al. Armii Krajowej – Słowackiego – **SŁOWACKIEGO OSIEDLE**

Linia zlikwidowana 20.12.2009 r.

Linia 4: DMOWSKIEGO FMG „PIOMA” – Dmowskiego – Kostromska – Łódzka – Topolowa – Wysoka – al. Armii Krajowej – Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Słowackiego – pl. Kościuszki – al. Kopernika – Rondo Sulejowskie – Sulejowska – Wyzwolenia – Wolborska – Rakowska – **RAKOWSKA-SZPITAL** (wybrane kursy: Rakowska – **RAKOWIEC**)

Linia 5: (wybrane kursy: **BAZA MZK** – Krakowskie Przedmieście – Żeromskiego -) **ROOSEVELTA-SZPITAL** – Roosevelta – al. 3 Maja – pl. Kościuszki – Słowackiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Wojska Polskiego – al. Armii Krajowej – Słowackiego – Kostromska – Dmowskiego – Żelazna – Roosevelta – **WRONIA** (wybrane kursy: Wronia – Roosevelta – **GRANICZNA** lub: Wronia – Roosevelta – **BUJNY**)

Linia 6: DMOWSKIEGO FMG „PIOMA” – Dmowskiego – al. Armii Krajowej – Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Słowackiego – pl. Kościuszki – al. 3 Maja – Żeromskiego – Śląska – Sulejowska – Sulejowska – Daleka – Wierzeje – **WIERZEJE**
Zmiana trasy od 20.12.2009 r.

DMOWSKIEGO FMG „PIOMA” – Dmowskiego – al. Armii Krajowej – Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Słowackiego – pl. Kościuszki – al. Kopernika – Sienkiewicza – Piastowska – al. 3 Maja – Żeromskiego – Śląska – Sulejowska – Sulejowska – Daleka – Wierzeje – **WIERZEJE**

Linia 7: (wybrane kursy: **AL. SIKORSKIEGO-MAJKÓW** – al. Sikorskiego – Dworska – Słowackiego -) **SŁOWACKIEGO OSIEDLE** – Słowackiego – al. Armii Krajowej – Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Słowackiego – pl. Kościuszki – al. Kopernika – Sulejowska – Sulejowska – Daleka – Wierzeje – **WIERZEJE** (wybrane kursy: Jeziorna – Wierzejska – **WIERZEJSKA-STRZELNICA**)

Linia 8: PODOLE OCZYSZCZALNIA – Podole – Małopolska – Kujawska – Zalesicka – Przedborska – Żeromskiego – al. 3 Maja – Piastowska – Sienkiewicza – al. Kopernika – pl. Kościuszki – Słowackiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Wojska Polskiego – al. Armii Krajowej – Słowackiego – **SŁOWACKIEGO OSIEDLE** (wybrane kursy: Słowackiego – Dworska – al. Sikorskiego – **AL. SIKORSKIEGO-MAJKÓW**)

Zmiana trasy od 20.12.2009 r.

PODOLE OCZYSZCZALNIA – Podole – Małopolska – Kujawska – Zalesicka – Przedborska – Żeromskiego – al. 3 Maja – pl. Kościuszki – Słowackiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Wojska Polskiego – al. Armii Krajowej – Słowackiego – **SŁOWACKIEGO OSIEDLE** (wybrane kursy: Słowackiego – Dworska – al. Sikorskiego – **AL. SIKORSKIEGO-MAJKÓW**)

Linia 9: PAWŁÓWKA-NOWOWIEJSKA – Nowowiejska – Łódzka – Topolowa – Wysoka – al. Armii Krajowej – Wojska Polskiego – Polskiej Organizacji Wojskowej – Słowackiego – pl. Kościuszki – al. 3 Maja – Żeromskiego – Śląska – Sulejowska – Wyzwolenia – Wolborska – Rakowska – **RAKOWSKA-SZPITAL** (wybrane kursy: Wolborska – **MESZCZE**)

Linia 10: SŁOWACKIEGO OSIEDLE – Słowackiego – al. Armii Krajowej – Os. Górna – al. Armii Krajowej (z powrotem bez zajazdu na Os. Górna) – al. Piłsudskiego – al. Kopernika – Sulejowska – Wyzwolenia – Wolborska – Rakowska – **RAKOWSKA-SZPITAL**
Zmiana trasy od 20.12.2009 r.

SŁOWACKIEGO OSIEDLE – Słowackiego – al. Armii Krajowej – Os. Górna – al. Armii Krajowej (z powrotem bez zajazdu na Os. Górna) – al. Piłsudskiego – Sienkiewicza – Piastowska – al. 3 Maja – Żeromskiego – Śląska – Sulejowska – Wyzwolenia – Wolborska – Rakowska – **RAKOWSKA-SZPITAL**

Odważna decyzja dotycząca uporządkowania rozkładu jazdy w 2009 r. okazała się trafną. Oferta komunalna zaczęła mocno konkurować z minibusami, czego efektem był trwający do 2018 r. przyrost liczby przewożonych pasażerów i wzrost przychodów ze sprzedaży biletów. Przewoźnicy prywatni zaczęli ograniczać podaż swych usług. W 2014 r. funkcjonowało jeszcze 11 linii obsługiwanych przez sektor prywatny (przeszło 10% udział w przewozach pasażerów przy 36% udziale w 2008 r.), a 4 lata później tych linii było już tylko 6 (4%).

W miarę wycofywania się z rynku przewoźników prywatnych, autobusy MZK zaczęły obsługiwać takie ulice, jak: Michałowska (linia 0 od 1 września 2013 r.), ul. Twardosławicka (uruchomiona od 10 stycznia 2016 r. linia 3), ul. Logistyczna (linia 4 od 4 kwietnia 2018 r.), rejon ul. Energetyków (linia 5 od 6 stycznia 2018 r.), Świerczowską i Świerczów (linia 8 od 1 lutego 2014 r.).

Poważna zmiana rozkładu jazdy (aczkolwiek oparta na tym wprowadzonym w 2009 r.) miała miejsce w styczniu 2016 r. Liczba autobusów zaangażowana do jego obsługi wzrosła z 26 do 28 w dniu powszednim, a roczna liczba wozokm wzrosła do poziomu ok. 1,75 mln.

Niestety na przestrzeni lat 2001-2019 nie został zakupiony żaden fabrycznie nowy autobus, a wymiana taboru opierała się wyłącznie na zakupie pojazdów używanych.

Lata 2020-2026

1 lutego 2020 r. podpisana została nowa umowa wykonawcza pomiędzy miastem a operatorem transportu publicznego (MZK). Zgodnie z jej zapisami wszystkie funkcje organizacyjno-zarządcze przekazane zostały do Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta (dawniej MZDiK). Miasto (w imieniu i na rzecz którego działa ZDIUM), jako organizator transportu publicznego, odpowiedzialne jest m.in. za kształtowanie oferty przewozowej (trasy linii i rozkłady jazdy), ustalanie taryfy opłat, czy kontrolę ilości i jakości świadczonych usług. MZK przypadła rola operatora publicznego transportu zbiorowego, które na zlecenie organizatora świadczy usługi w określonej ilości i jakości otrzymując za to wynagrodzenie w postaci iloczynu liczby zakontraktowanych wozokm i stawki za 1 wozokm.

Miasto zamierzało wymienić tabor operatora, w planach był zakup 10 autobusów elektrycznych oraz 10 autobusów hybrydowych lub z napędem tradycyjnym.

Niestety czas pandemii także w Piotrkowie Trybunalskim odbił się niekorzystnie na liczbie przewożonych pasażerów i wysokości wpływów ze sprzedaży biletów oraz sytuację budżetu miasta. W związku z tym 30 sierpnia 2020 r. znacznie zmodyfikowano rozkład jazdy. Jego główne założenia to zmniejszenie liczby autobusów w ruchu w dniu powszednim do 25 oraz zmniejszenie liczby wykonywanych wozokm do ok. 1,51 mln w skali roku. Utrzymanie względnie wysokich częstotliwości na głównych ciągach komunikacyjnych obsługiwanych substytucyjnie przez kilka linii wymusiło także znaczną modyfikację tras linii: 1, 5 i 9.

Podstawowa częstotliwość obowiązującą w dni powszednie w godzinach szczytu podaży usług (godz. 7-16) dla linii: 0, 2, 4, 5, 6, 7 i 10 wyniosła 30 minut. Po godzinie 16 autobusy linii: 0, 2, 5, 6 i 7 zaczęły kursować co 40 minut, natomiast linii 4 i 10 - co 60 minut. Częstotliwość 60-minutowa przez cały dzień powszedni obowiązywała dla linii: 1, 8 i 9.

W soboty i niedziele standardową częstotliwością stał się takt 60-minutowy. Obowiązywał on na liniach: 0, 4, 5, 6, 7 i 9. Dodatkowo w soboty w godzinach 8-16 uruchomiona został linia 2 (kursy co 60 minut). Linia 1 w dni weekendowe funkcjonowała co 90 minut, natomiast linie 8 i 10 - co 120 minut (przy czym linia 10 nie kursowała w niedziele).

Od 1 grudnia 2020 r. na mocy zawartego porozumienia międzygminnego pomiędzy Piotrkowem Trybunalskim a gminą Grabica, trasa linii 1 została wydłużona do stolicy gminy. Kursy piotrkowskiej komunikacji miejskiej do Grabicy zostały uruchomione po raz pierwszy w historii, nigdy wcześniej nie kursowała do tej miejscowości żadna z linii piotrkowskiej komunikacji miejskiej.

W 2021 r. zaczęto realizować plan wymiany taboru piotrkowskiej komunikacji miejskiej. W styczniu do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, miasto, w ramach I edycji programu Zielony Transport Publiczny, złożyło wniosek o dofinansowanie zakupu 10 autobusów elektrycznych wraz z infrastrukturą do ich ładowania. W wyniku negocjacji prowadzonych pomiędzy miastem a NFOŚiGW, w II połowie roku podpisana została umowa na dofinansowanie zakupu 7 autobusów elektrycznych. Zapadła równocześnie decyzja o zakupie dodatkowo 6 sztuk autobusów napędzanych silnikiem diesla spełniających normę czystości spalin EURO 6 z systemem rekuperacji energii. W wyniku rozstrzygniętych przetargów na zakup autobusów okazało się, że nowe pojazdy do Piotrkowa Trybunalskiego dostarczy firma Solaris Bus&Coach. W tym samym roku MZK we własnym zakresie wprowadził do ruchu 3 używane (wyprodukowane w 2014 r.) autobusy MAN LION'S CITY. Stan taboru na koniec 2021 r. liczył 36 sztuk.

1 sierpnia 2021 r. zmodyfikowana została trasa linii 0. Zmiana trasy polegała na wycofaniu jej w kursach z Michałowa z przejazdu ul. Spacerową. W 2021 r. autobusy piotrkowskiej komunikacji miejskiej wykonały 1 525 387 wozokm. Stawka za 1 wozokm wypłacona operatorowi wyniosła 9,12 zł netto. Przychody z biletów ukształtowały się na poziomie 2 968 tys. zł. W tym samym roku zmienione zostały finansowe zasady funkcjonowania komunikacji miejskiej na terenach gmin Grabica i Wola Krzysztoporska. Dotychczasowy system ryczałtowy (stała miesięczna kwota) zastąpiony został rozliczeniem polegającym na określeniu kwoty dopłaty gminy jako iloczyn liczby wykonywanych wozokilometrów na terenie danej gminy oraz połowy ustalonej pomiędzy miastem a MZK stawki za 1 wozokm. Pod koniec 2021 r. miasto w ramach II naboru programu Zielony Transport Publiczny złożyło do NFOŚiGW wniosek o dofinansowanie zakupu kolejnych autobusów elektrycznych wraz z ładowarkami.

W 2022 r. autobusy komunalnej komunikacji miejskiej wykonały 1 523 383 wozokm. Przychody z biletów wyniosły 3 705 tys. zł. We wrześniu podpisana została umowa z NFOŚiGW na dofinansowanie zakupu kolejnych 5 autobusów elektrycznych, a w grudniu firma Solaris dostarczyła 6 sztuk zakontraktowanych autobusów Solaris Urbino 12 mild hybrid (do ruchu zostały one wprowadzone w styczniu 2023 r.). Pasażerom piotrkowskiej komunikacji miejskiej została także udostępniona usługa dynamicznej informacji pasażerskiej systemu KiedyPrzyjedzie.pl. Rozstrzygnięto ponadto przetarg na zakup kolejnych elektrobuses, którego zwycięzcą okazał się Solaris.

W 2023 r. rozpoczęto eksploatację pierwszej partii, liczącej 7 sztuk, autobusów elektrycznych. W tym roku oddano także do użytkowania infrastrukturę do ładowania autobusów elektrycznych. Na terenie zajezdni MZK uruchomiono sześć 2-stanowiskowych ładowarek wolnego ładowania o mocy wyjściowej od 60 do 120 kW. Na pętli przy ul. Dmowskiego wybudowano dwie ładowarki o mocy 450 kW każda, natomiast przy pętli na ul. Słowackiego ustawiono ładowarkę o mocy 450 kW. Z dniem 1 maja zmieniona została trasa linii 9, z pętli przy ul. Nowowiejskiej została skierowana do ul. Dmowskiego. W sezonie letnim (od 1 lipca do 31 sierpnia) funkcjonowała linia S łącząca ul. Dmowskiego z kąpieliskiem „Słoneczko” przy jeziorze Bugaj. Linia funkcjonowała we wszystkie dni tygodnia i wykonywano na niej po 5 par kursów. W tym roku autobusy piotrkowskiej komunikacji miejskiej wykonały 1 564 509 wozokm. W 2024 r. Spółka MZK rozpoczęła eksploatację zakupionych przez miasto kolejnych 5 autobusów elektrycznych Solaris Urbino 12 electric. Tym samym po Piotrkowie Trybunalskim kursowało już 12 pojazdów z tego typu napędem. Tabor MZK liczył 40 autobusów, z czego w dniu powszednim na trasy wyjeżdżało 30 pojazdów. W lutym 2024 r. wprowadzono istotne zmiany w ofercie przewozowej, w dniu powszednim, w godzinach szczytów przewozowych, na większości linii przywrócono przedpandemiczny takt częstotliwości wynoszący 20 minut (linie: 2, 6 i 7) lub 40 minut (linie: 0, 4 i 10). Na linii 5 wprowadzono 40-minutową częstotliwość kursów, natomiast na liniach: 1, 8 i 9 zdecydowano się zastosować zindywidualizowane częstotliwości kursowania wynoszące od 60 do 80 minut. W lutym uruchomiono także linię 3 łączącą pętlę przy ul. Słowackiego z osiedlami mieszkaniowymi przy ul. Broniewskiego, Nowy Świat i Wierzejskiej. W sezonie letnim nie uruchomiono – wzorem 2023 r. – do kąpieliska „Słoneczko” dodatkowej linii, lecz wydłużone zostały do niego wybrane kursy linii 6 i 7. W 2024 r. autobusy MZK wykonały na liniach piotrkowskiej komunikacji miejskiej 1 615 320 wozokilometrów. Przychody z biletów ukształtowały się na poziomie ok. 4,5 mln zł. Pod koniec roku Miasto podpisało umowę z NFOŚiGW na dofinansowanie ze środków KPO (w ramach programu ZTP 3.0) zakupu kolejnych autobusów elektrycznych.

Z dniem 1 stycznia 2025 r. weszły w życie nowe przepisy dotyczące uprawnień do przejazdów bezpłatnych i ulgowych w piotrkowskiej komunikacji miejskiej, które przyznały m.in. uczniom szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych i studentom

prawo do przejazdów bezpłatnych. Warunkiem skorzystania z uprawnienia było posiadanie Piotrkowskiej Karty Mieszkańca. W tym roku rozstrzygnięto przetargi na zakup kolejnych autobusów w ramach programu ZTP 3.0. Zwycięzcą postępowań okazał się Solaris, który zgodnie z podpisanymi umowami zobowiązany był dostarczyć do Piotrkowa Trybunalskiego 12 zeroemisyjnych autobusów (11 typu Urbino 12 electric oraz jeden typu Urbino 18 electric). Dostawa pojazdu przegubowego spowoduje, że po 20 latach ten typ taboru powróci na piotrkowskie ulice. Firma Solaris zaoferowała dostawę autobusów najnowszej generacji, z napędem modułarnym, w którym wszystkie baterie umieszczone są na dachu pojazdu, co pozwoliło wygospodarować dodatkowe 4 miejsca siedzące. W 2025 r. nie wprowadzano zmian w ofercie przewozowej. Autobusy MZK przejechały na liniach 1 656 767 wozokm, z czego 863 744 (52%) zrealizowano autobusami elektrycznymi. Wprowadzenie zmian w taryfie opłat (nadanie prawa do bezpłatnych przejazdów dla uczniów i studentów) spowodowało uszczuplenie sfery przychodowej systemu transportu publicznego o blisko 1 mln zł (21%) w porównaniu do poziomu przychodów z biletów osiągniętego w 2024 r.

Opr. ZDiUM

Bibliografia:

Dane i materiały ZTM, ZDiUM, MZDiK oraz MZK,

Informacje prasowe: Gazeta Ziemi Piotrkowskiej (1958-1978), Tygodnik Piotrkowski (1978-1997), Głos Robotniczy (1975-1990), Wiadomości Dnia (1995-1997), 7 Dni Piotrków (1991-1994),

K. Głowacki „Urbanistyka Piotrkowa Trybunalskiego” 1984

T. Nowakowski „Piotrków Trybunalski i okolice. Przewodnik.” 1972

Zasoby Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim,

Dane i materiały prywatne.